

HRVATSKI SABOR
Odbor za ljudska prava i prava
nacionalnih manjina
Klasa: 022-03/16-01/129
Urbroj: 6521-8-17-
Zagreb, 13. lipnja 2017.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, drugo čitanje, P.Z.E. br. 59
- Izvješće s rasprave

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora razmotrio je na 9. sjednici, održanoj 13. lipnja 2017. godine, Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 25. svibnja 2017. godine.

Odbor je Konačni prijedlog zakona razmatrao kao zainteresirano radno tijelo.

Odboru su upućeni prijedlozi amandmana pučke pravobraniteljice, Isusovačke službe za izbjeglice, Hrvatskog pravnog centra i Centra za mirovne studije.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskome saboru predložiti da donese

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima

uz sljedeće amandmane:

AMANDMAN 1.

U članku 2. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 2. Zakona o strancima točka 1. mijenja se i glasi:

„1. Stranac je osoba koja nije hrvatski državljanin, a ima državljanstvo države članice EGP-a, Švicarske Konfederacije, državljanstvo treće zemlje ili je osoba bez državljanstva, osim ako je pripadnik hrvatskog naroda ili pripadnik manjinskog naroda navedenog u Ustavu kome se u postupku utvrđuje njegova neposredna povezanost s Republikom Hrvatskom.“

Obrazloženje:

Izvorišnim osnovama Ustava Republika Hrvatska ustanovljuje se kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika nacionalnih manjina: Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanaca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaha, Albanaca i drugih, koji su njezini državljanji, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN-a i zemalja slobodnoga svijeta.

Sukladno navedenom, pripadnik hrvatskog naroda ne bi trebao biti stranac u svojoj nacionalnoj državi, kako to proizlazi iz sadašnje odredbe Zakona o strancima. Jednako tako, za osobe koje imaju čvrstu vezu s Republikom Hrvatskom koja ih definira, a tako se i osjećaju, kao „neformalne pripadnike nacionalne manjine“, jer formalno pripadnicima nacionalne manjine postaju tek stjecanjem hrvatskog državljanstva, nema beneficirane zakonske odredbe za stjecanje hrvatskog državljanstva putem koje bi postupak za njih bio različit u odnosu za bilo kojeg drugog stranca, kao što nema, isto kao i za pripadnike hrvatskog naroda, posebnih odredbi u ovom Zakonu koje bi ih isključivale iz primjene odredbi koje se odnose na „klasične“ strance.

AMANDMAN 2.

U članku 38. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 96. Zakona o strancima u stavku 1. briše se točka 4.

Iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

„(3) Državljanin treće zemlje iz članka 94. stavka 1. ovog Zakona u postupku odobravanja stalnog boravka ne mora imati valjanu stranu putnu ispravu kada je ne može pribaviti u diplomatskom predstavništvu strane države u Republici Hrvatskoj ili kada postupak pribavljanja strane putne isprave ima za posljedicu razdvajanje obitelji.“

Obrazloženje:

Amandmanom se predlaže da se u članku 96. stavku 1. briše predložena točka 4. koja glasi: „ima osigurano stanovanje“. Zakon o prebivalištu ne propisuje uvjet hrvatskom državljaninu da „ima osigurano stanovanje“ za prijavu prebivališta. Ova činjenica proizlazi i iz teksta obrazloženja Konačnog prijedloga zakona o prebivalištu iz 2012. godine, gdje se obrazlaže odustajanje upravo od propisivanje uvjeta hrvatskom državljaninu „da ima osigurane uvjete stanovanja“, navodeći da je takva mogućnost u suprotnosti s Odlukom Ustavnog suda RH iz 2000. godine u kojoj se navodi: „S obzirom na primjedbu da je obveza propisana člankom 10. stavkom 1. Prijedloga zakona, po kojoj osoba prilikom prijave prebivališta i boravišta mora dati pisanu izjavu da u mjestu i na adresi prebivališta ima osigurane uvjete stanovanja, protivna Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske iz 2000. godine kojom je ukinuo dio odredbi važećeg Zakona o prebivalištu i boravištu građana, taj dio odredbe je u Konačnom prijedlogu zakona brisan. Tako će osoba prilikom prijave prebivališta ili boravišta samo dati pisanu izjavu da se u mjestu i na adresi prebivališta ili boravišta nastanila.“ Dakle, hrvatski državljanin prilikom prijave prebivališta daje samo pisanu izjavu da se u mjestu i na adresi prebivališta nastanio, te se od njega ne traži da na toj adresi mora imati „osigurano stanovanje“. Iz toga slijedi da nedefinirani pojam „osigurano stanovanje“ ostavlja prostor za arbitrarno postupanje koje ne pridonosi pravnoj sigurnosti, te da je postojeća odredba članka 146. stavka 2. Zakona o strancima, koja propisuje da je prebivalište mjesto u kojem se stranac s odobrenim stalnim boravkom nastanio s namjerom da u njemu stalno živi, dostatna i izjednačena s uvjetima pod kojima prebivalište prijavljuje i hrvatski državljanin.

Isto tako, drugi se dio amandmana predlaže s obzirom da predlagatelj dostatno ne uvažava posebne životne okolnosti te humanitarne razloge osoba iz članka 94. stavka 1. Zakona o strancima (izbjeglice, korisnici programa povratka ili stambenog zbrinjavanja, djeca koja žive u Republici Hrvatskoj, stranci koji su rođeni i od rođenja žive u Republici Hrvatskoj, ali nemaju reguliran boravak), a imajući u vidu da takva situacija osobito pogađa i članove obitelji hrvatskih državljanina, koji valjanu putnu ispravu ne mogu pribaviti bez odlaska u matičnu zemlju, što je nerijetko za posljedicu imalo razdvajanje obitelji, osobito roditelja od maloljetne djece na određeno vrijeme. Takva posljedica suprotna je smislu odredbe članka 62. stavka 1. Ustava da je obitelj pod osobitom skrbi države i Konvenciji o pravima djeteta koja propisuje obvezu osiguravanja uvjeta da se dijete ne odvajava od roditelja protiv njihove volje. Inzistiranje predlagatelja Konačnog prijedloga zakona na formalnom uvjetu posjedovanja valjane putne isprave za osobe koje dugotrajno borave na

hrvatskom državnom području ili su članovi obitelji hrvatskih državljana, očito je pretpostavljeno životnim i humanitarnim razlozima.

AMANDMAN 3.

U članku 74. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 134. Zakona o strancima u točki 3. na kraju rečenice briše točka i dodaju riječi: „osim kada državljanin treće zemlje nije sam odgovoran za kašnjenje u pribavljanju dokumenata.“

Obrazloženje:

U članku 74. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 134. Zakona o strancima, u točki 3. predviđa se produljenje smještaja u centru za dvanaest mjeseci ako se očekuje dostava putnih i drugih isprava za prisilno udaljenje. Međutim, obzirom da se člankom 121. propisuje dragovoljni odlazak temeljem rješenja o povratku, a radi njegova poticanja Ministarstvo unutarnjih poslova, policijske uprave i policijske postaje mogu pribavljati putne isprave i putne karte te obavljati financijske isplate, potrebno je točku 3. članka 134. jasnije normirati, odnosno ostaviti mogućnost njezine primjene samo u slučaju ako za ovakvo kasno pribavljanje dokumenata nije odgovoran stranac smješten u centar.

Produljenje smještaja stranca u centar za još najviše dvanaest mjeseci, a koje nije uvjetovano krivnjom stranca nego odugovlačenjem ili odbijanjem njegove države s izdavanjem putnog lista, u potpunosti je neprihvatljivo. Naime, svako ograničavanje slobode kretanja mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju, a to svakako ne bi smjeli biti razlozi na koje ne mogu utjecati.

AMANDMAN 4.

U članku 8. kojim se mijenja članak 36. Zakona o strancima u stavku 1. umjesto riječi „može“ stavlja se riječ „mora“.

Obrazloženje:

U članku 8. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 36. Zakona o strancima uređuju se iznimke od obveze ispunjavanja uvjeta propisanih Zakonikom o schengenskim granicama za ulazak u Republiku Hrvatsku. Budući da Zakon kao iznimke navodi ozbiljne humanitarne razloge, međunarodne obveze ili interes Republike Hrvatske, potrebno je u tim slučajevima propisati obvezu, a ne samo mogućnost dozvole ulaska na teritorij Republike Hrvatske.

AMANDMAN 5.

U članku 12. Konačnog prijedloga zakona kojim se mijenja članak 43. Zakona o strancima u stavku 2. umjesto riječi: „(spašavanje života, sprječavanje ozljeđivanja, pružanje hitne medicinske pomoći te pružanje humanitarne pomoći sukladno posebnom propisu).“ stavlja se sljedeće riječi: „(pomaganje koje ne rezultira nikakvom materijalnom ili financijskom koristi pomagača nego je vođeno moralnim i humanitarnim principom u situacijama nužne pomoći za zaštitu života ili integriteta osobe koja nezakonito prelazi granicu ili nezakonito boravi na teritoriju Republike Hrvatske).“

Obrazloženje:

Sukladno međunarodnim, EU i nacionalnim pravnim instrumentima nužno je omogućiti izbjeglicama ulazak na siguran teritorij gdje će moći zatražiti zaštitu. U tom je smislu izriječkom predviđeno da se nezakoniti ulazak ne smije kriminalizirati. Pri tome, pomaganje ljudima iz humanitarnih razloga koji zbog nepoznavanja jezika ili pravnog sustava nisu zatražili međunarodnu zaštitu, predstavlja protupravni temelj za kažnjavanje. Tom se odredbom stavlja na teret osobama

koje su voljne pomoći procjenu hoće li osoba uopće uspjeti prijeći granicu i ima li osnova za zatražiti međunarodnu zaštitu, što predstavlja neopravdan teret procjene koju ti ljudi ne mogu i zakonski ne smiju vršiti. Isto tako, kažnjavanje pomaganja na teritoriju Republike Hrvatske stavlja građane u poziciju da sumnjaju u rad policije, čija je odgovornost reguliranje kretanja ili da provjeravaju identitet osobe kojoj pomažu, što nije dozvoljeno. Dekriminalizacija humanitarnog pomaganja predviđena je člankom 1. stavkom 2. Direktive 2002/90/EZ o definiranju pomaganja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka, odredbom koja kaže kako svaka država članica može odlučiti da ne izriče sankcije za postupanje osobi koja namjerno pomaže osobi koja nije državljanin države članice da uđe ili prijeđe preko državnog područja države članice i pritom krši zakone te države o ulasku i tranzitu stranaca, kojima je cilj takva postupanja pružanje humanitarne pomoći osobi na koju se to odnosi.

Za izvjestitelja na sjednici Hrvatskoga sabora, Odbor je odredio dr.sc. Furia Radina, predsjednika Odbora, a u slučaju njegove spriječenosti Anu Komparić Devčić, potpredsjednicu Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

~~dr.sc. Furio Radin~~